

Робоча програма дисципліни «Економіка підприємств сфери фізкультури і спорту»

ОП ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ, ЕРГОТЕРАПІЯ · ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ

БАКАЛАВР

120

Годин

Загальний обсяг дисципліни

4

Кредити ЄКТС

Відповідно до стандарту

4

Модулі

Змістовних блоки курсу

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Економіка підприємств сфери фізкультури і спорту

Освітня програма: Фізична терапія, ерготерапія; Фізична реабілітація

Ступінь: Бакалавр

Обсяг: 120 годин / 4 кредити ЄКТС

Модулів: 4 змістовних блоки

Лекції: 30 год. · **Практики:** 30 год. · **СРС:** 60 год.

Призначення дисципліни

Дисципліна «Економіка підприємств сфери фізкультури і спорту» формує у студентів системне розуміння економічних засад функціонування організацій та підприємств фізкультурно-спортивної галузі, механізмів фінансування, управління ресурсами та господарської діяльності в умовах ринку. Курс охоплює ключові категорії галузевої економіки, особливості надання реабілітаційних та фізкультурно-оздоровчих послуг, формує економічне мислення та здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Дисципліна є обов'язковою для підготовки бакалаврів за ОП «Фізична терапія, ерготерапія» та «Фізична реабілітація» і забезпечує формування загальних та фахових компетентностей, передбачених освітньо-професійними програмами.

Загальні компетентності

Економічне мислення

Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання економічної інформації: виявлення причинно-наслідкових зв'язків у господарських процесах, порівняння альтернативних управлінських рішень, формування обґрунтованих висновків.

Комунікація

Здатність до усної та письмової комунікації: чітко пояснювати економічні явища та процеси у сфері фізкультури і спорту, аргументовано відповідати на запитання, оформлювати реферати, аналітичні записки та бізнес-плани.

Самоорганізація

Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки економічних розрахунків, проектів і аналітичних досліджень.

Командна робота

Відповідальність, ініціативність та готовність працювати в команді під час групового аналізу кейсів, розгляду економічних ситуацій у фізкультурно-спортивній галузі та спільного пошуку управлінських рішень.

Студент повинен вміти: аналізувати навчальну, статистичну та нормативно-правову інформацію у сфері економіки спорту; виділяти головне та узагальнювати результати; планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів; коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками; брати участь у командній роботі та розподіляти обов'язки.

Фахові компетентності

Розуміння галузевої економіки

Розуміння сутності та закономірностей економічного розвитку підприємств сфери фізкультури і спорту, їх місця в національній економіці та системі охорони здоров'я. Знання ключових понять, принципів господарювання та форм власності у галузі.

Аналіз господарської діяльності

Здатність аналізувати фінансово-господарську діяльність підприємств фізкультурно-спортивної сфери: виявляти резерви ефективності, оцінювати показники, порівнювати різні організаційні форми та бізнес-моделі реабілітаційних установ.

Управління ресурсами та послугами

Знання основ управління людськими, матеріальними та фінансовими ресурсами фізкультурно-оздоровчих підприємств. Розуміння специфіки ринку реабілітаційних та спортивних послуг, ціноутворення, маркетингу в галузі.

Нормативно-правова база

Орієнтування в нормативно-правовій базі у сфері фізичної культури, спорту та реабілітації; використання законодавчих актів та галузевих стандартів для обґрунтування економічних рішень у практичній діяльності фізичного терапевта.

Результати навчання

01

Пояснення економічних категорій

Пояснювати сутність ключових понять і явищ: підприємство, ресурси, витрати, дохід, прибуток, рентабельність, ринок послуг, конкуренція, бізнес-план, фінансування, державне регулювання галузі.

03

Аналіз показників діяльності

Аналізувати ключові економічні показники фізкультурно-спортивних підприємств та реабілітаційних установ для виявлення резервів підвищення ефективності та прийняття управлінських рішень.

02

Характеристика форм господарювання

Характеризувати основні організаційно-правові форми підприємств у сфері фізкультури і спорту, застосовувати методи економічного аналізу, визначати тенденції розвитку галузі та робити обґрунтовані висновки.

04

Робота з джерелами та документами

Орієнтуватися в науковій та нормативно-правовій базі з економіки галузі; використовувати наукові та інформаційні ресурси для підготовки обґрунтованих аналітичних матеріалів і бізнес-рішень.

Основи економіки підприємств фізкультурно-спортивної сфери

1

Тема 1.1

Сфера фізкультури і спорту як галузь національної економіки: структура, особливості, суб'єкти господарювання

2

Тема 1.2

Підприємство у сфері фізкультури і спорту: організаційно-правові форми, класифікація, порядок створення та ліквідації

3

Тема 1.3

Ресурсне забезпечення підприємств: основні та оборотні фонди, трудові ресурси, специфіка галузі

4

Тема 1.4

Ринок фізкультурно-спортивних та реабілітаційних послуг: особливості попиту, пропозиції та ціноутворення

Сфера фізкультури і спорту як галузь економіки

Лекційний матеріал (2 год.)

Лекція 1: Поняття галузі та її місце в національній економіці. Структура сфери фізкультури і спорту: масовий спорт, спорт вищих досягнень, фізкультурно-оздоровча діяльність, реабілітація. Суб'єкти господарювання: спортивні клуби, фітнес-центри, реабілітаційні центри, ДЮСШ, заклади вищої освіти.

Особливості галузі: невіддільність виробництва від споживання послуги, невідчутність, непостійність якості, неможливість зберігання. Соціально-економічне значення фізкультури та спорту для суспільства. Державне та приватне фінансування галузі. Роль реабілітаційних підприємств в системі охорони здоров'я.

Ключові питання лекції

- Структура та суб'єкти фізкультурно-спортивної галузі
- Специфічні ознаки послуг у сфері фізкультури і спорту
- Місце реабілітаційних послуг у системі охорони здоров'я
- Державне регулювання та фінансування галузі
- Соціально-економічні функції фізичної культури та спорту

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Складання класифікаційної схеми суб'єктів господарювання у сфері фізкультури і спорту: заповнення за критеріями (форма власності, вид діяльності, джерела фінансування).

Завдання 2. Кейс: аналіз структури та фінансування реабілітаційного центру як підприємства сфери охорони здоров'я. Обговорення дискусійних питань.

Завдання 3. Тестування за ключовими термінами теми (10 питань).

Самостійна робота (7 год.)

- Опрацювання підручника: Непран А. В., Шевченко І. Ю. «Економіка підприємства» — розділ «Підприємство як суб'єкт господарювання» (Харків, 2024)
- Підготовка реферату: «Сфера фізичної культури і спорту в умовах воєнного стану: економічні виклики та адаптація»
- Складання порівняльної таблиці «Державні та приватні підприємства фізкультурно-спортивної сфери»

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати структуру галузі, визначати суб'єктів господарювання та пояснювати специфіку послуг у сфері фізкультури і спорту.

Підприємство у сфері фізкультури і спорту: організаційно-правові форми

1

Державні підприємства

ДЮСШ, спортивні комплекси, реабілітаційні центри МОЗ — бюджетне фінансування, суспільна місія.

2

Комунальні підприємства

Муніципальні спортзали, басейни, фізкультурно-оздоровчі комплекси — змішане фінансування.

3

Приватні підприємства

Фітнес-клуби, приватні реабілітаційні центри, СПД — ринкова модель, самофінансування.

4

Громадські організації

Спортивні федерації, клуби, асоціації — неприбуткова модель, грантове та членське фінансування.

Лекційний матеріал (2 год.)

Організаційно-правові форми підприємств: ТОВ, ПАТ, ПП, ФОП у контексті фізкультурно-спортивної галузі. Порядок реєстрації, ліцензування та сертифікації реабілітаційних закладів. Статут підприємства, установчі документи. Реорганізація та ліквідація. Особливості реєстрації фізичного терапевта як ФОП — практичний аспект.

Практичне заняття (2 год.) та СРС (7 год.)

Практика: Аналіз статутних документів різних типів підприємств галузі; порівняльна характеристика організаційно-правових форм для відкриття приватного реабілітаційного кабінету; дискусія «ФОП чи ТОВ: що обрати фізичному терапевту?».

СРС: Опрацювання: Єршова О. О., Гончаренко І. М. «Сучасні моделі управління розвитком бізнесу в умовах воєнного стану» (Журнал стратегічних економічних досліджень, 2022, № 2(7)); підготовка аналітичної записки «Переваги та ризики різних організаційно-правових форм для реабілітаційного бізнесу».

Ресурси підприємства та ринок фізкультурно-спортивних послуг

Тема 1.3 — Ресурсне забезпечення (Лекція 3, 2 год.)

Основні фонди підприємств сфери фізкультури і спорту: спортивні споруди, обладнання, тренажери, реабілітаційна техніка. Знос та амортизація. Оборотні засоби: інвентар, матеріали, витратні засоби для реабілітації. Трудові ресурси: фізичні терапевти, тренери, ерготерапевти — нормування, оплата праці, підвищення кваліфікації.

Практика (2 год.): Аналіз структури основних фондів реабілітаційного центру; розрахунок амортизаційних відрахувань; кейс «Оснащення кабінету фізичного терапевта: оптимальний баланс витрат і якості».

СРС (7 год.): Опрацювання навчального посібника з економіки підприємства (Непран А. В., 2024) — розділ «Ресурси підприємства»; підготовка реферату «Матеріально-технічна база реабілітаційних закладів України: стан та потреби».

Тема 1.4 — Ринок послуг (Лекція 4, 2 год.)

Ринок фізкультурно-оздоровчих та реабілітаційних послуг: попит, пропозиція, ринкова рівновага. Особливості ціноутворення на реабілітаційні послуги: методи калькуляції, страхове покриття, державні тарифи. Сегментація споживачів послуг. Конкуренція на ринку реабілітації: цінова та нецінова конкуренція. Маркетинг у сфері фізкультури і спорту: просування, канали збуту, бренд закладу.

Практика (2 год.): Аналіз ринку реабілітаційних послуг у регіоні; складання профілю цільового споживача; дискусія «Реабілітаційні послуги: соціальне благо чи ринковий продукт?».

СРС (7 год.): Опрацювання: Єршова О. О., Гончаренко І. М. (2022) — розділ «Управління бізнесом у сфері послуг»; підготовка порівняльної таблиці «Ціноутворення на реабілітаційні послуги: державний і приватний сектор».

Фінансово-економічна діяльність підприємств галузі

Тема 2.1

Витрати підприємства: класифікація, структура, методи калькулювання собівартості послуг у сфері фізкультури та реабілітації.

Тема 2.2

Доходи та прибуток підприємства. Фінансові результати, рентабельність, точка беззбитковості реабілітаційного закладу.

Тема 2.3

Фінансування підприємств галузі: державне, приватне, грантове, страхове. Бюджетне фінансування спорту та реабілітації в Україні.

Тема 2.4

Інвестиційна діяльність та бізнес-планування у сфері фізкультури, спорту та реабілітації.

Витрати підприємства та собівартість послуг

Лекційний матеріал (2 год.)

Поняття витрат та їх класифікація: постійні та змінні, прямі та непрямі, явні та неявні. Структура витрат підприємств сфери фізкультури і спорту: оплата праці, оренда, комунальні послуги, витратні матеріали, амортизація. Собівартість реабілітаційної послуги: методи калькулювання. Шляхи зниження витрат без втрати якості послуг.

Ключові питання

- Класифікація витрат підприємства
- Структура витрат реабілітаційного закладу
- Методи калькулювання собівартості послуги
- Управління витратами та оптимізація ресурсів
- Шляхи підвищення ефективності витрат

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Розрахунок собівартості однієї реабілітаційної послуги (процедури): складання калькуляції за заданими умовами.

Завдання 2. Кейс: «Аналіз структури витрат приватного фізіотерапевтичного кабінету — виявлення резервів зниження собівартості». Групова робота та презентація висновків.

Завдання 3. Тестування за ключовими термінами теми (10 питань).

Самостійна робота (7 год.)

- Опрацювання: Непран А. В., Шевченко І. Ю. «Економіка підприємства», Т. 2 (Харків, 2024) — розділ «Витрати підприємства»
- Підготовка реферату: «Управління витратами реабілітаційного закладу в умовах воєнного стану»
- Складання структури витрат умовного реабілітаційного центру

Очікуваний результат: студент вміє класифікувати витрати підприємства, складати калькуляцію собівартості реабілітаційної послуги та визначати шляхи оптимізації витрат.

Доходи, прибуток та рентабельність

Лекційний матеріал (2 год.)

Поняття доходу підприємства та його види. Прибуток як основний результат господарської діяльності. Формування фінансових результатів. Рентабельність: показники та їх економічний зміст. Аналіз беззбитковості: точка беззбитковості, запас міцності. Розподіл прибутку підприємства. Оподаткування підприємств галузі.

Практика (2 год.) та СРС (7 год.)

Практика: Розрахунок показників рентабельності умовного реабілітаційного закладу; визначення точки беззбитковості за заданими вихідними даними; дискусія «Прибутковість чи соціальна місія — як збалансувати цілі реабілітаційного підприємства?».

СРС: Опрацювання: Непран А. В., Шевченко І. Ю. «Економіка підприємства», Т. 3 (Харків, 2024); підготовка аналітичної записки «Фінансові результати підприємств фізкультурно-спортивної сфери: аналіз та тенденції».

Фінансування та інвестиційна діяльність

Тема 2.3 — Фінансування підприємств галузі (Лекція 7, 2 год.)

Джерела фінансування підприємств фізкультури і спорту: бюджетне фінансування (державний та місцевий бюджети), власні кошти, банківські кредити, грантове фінансування (міжнародні організації, фонди), страхові виплати за реабілітацію. Особливості фінансування в умовах воєнного стану. Програми підтримки від МСЕК, МОЗ, Мінмолоді та спорту України.

Практика (2 год.): Аналіз структури фінансування реабілітаційного центру; кейс «Залучення грантового фінансування для розвитку реабілітаційного закладу»; складання плану фінансування умовного проекту.

СРС (7 год.): Опрацювання: Єршова О. О., Гончаренко І. М. (2022) — розділ «Фінансування бізнесу»; підготовка аналітичної записки «Міжнародне фінансування реабілітації в Україні: програми та можливості».

Тема 2.4 — Бізнес-планування (Лекція 8, 2 год.)

Бізнес-план як інструмент управління підприємством фізкультурно-спортивної сфери. Структура бізнес-плану: резюме, опис бізнесу, аналіз ринку, план маркетингу, виробничий план, фінансовий план, аналіз ризиків. Особливості бізнес-плану реабілітаційного кабінету/центру. Інвестиційний проект у спорті: поняття, оцінка ефективності. Окупність інвестицій (ROI) у галузі.

Практика (2 год.): Розробка структури бізнес-плану відкриття приватного кабінету фізичного терапевта; аналіз ризиків та антикризових заходів.

СРС (7 год.): Підготовка аналітичної записки «Бізнес-планування в реабілітаційній сфері: практичні аспекти та типові помилки».

Управління персоналом та маркетинг у сфері фізкультури і спорту

Тема 3.1

Персонал підприємства: склад, чисельність, продуктивність праці. Специфіка управління кадрами в реабілітаційній сфері.

Тема 3.2

Оплата праці в галузі: форми, системи, тарифна сітка.
Мотивація персоналу фізкультурно-спортивних підприємств.

Тема 3.3

Маркетинг у сфері фізкультури і спорту: дослідження ринку, сегментація, позиціонування, просування реабілітаційних послуг.

Тема 3.4

Цифровий маркетинг та інновації в галузі: digital-просування реабілітаційних послуг, телереабілітація, онлайн-платформи.

Персонал підприємства фізкультурно-спортивної сфери

Лекційний матеріал (2 год.)

Поняття персоналу підприємства та його класифікація. Кадровий склад реабілітаційного закладу: фізичні терапевти, ерготерапевти, масажисти, фізіотерапевти, адміністративний персонал. Кваліфікаційні вимоги та стандарти. Планування чисельності персоналу. Продуктивність праці та методи її підвищення. Нормування праці у сфері реабілітаційних послуг.

Ключові питання

- Склад та структура персоналу реабілітаційного закладу
- Кваліфікаційні вимоги до фахівців галузі
- Планування потреби в кадрах
- Показники продуктивності праці в галузі
- Нормування праці фізичного терапевта

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Розробка штатного розкладу для умовного реабілітаційного центру на 5 кабінетів: розрахунок чисельності персоналу та фонду оплати праці.

Завдання 2. Кейс: «Ефективність використання робочого часу фізичного терапевта — аналіз навантаження та пропозиції щодо оптимізації». Групова робота.

Завдання 3. Тестування за ключовими термінами теми (10 питань).

Самостійна робота (7 год.)

- Опрацювання: Непран А. В., Шевченко І. Ю. «Економіка підприємства», Т. 1 (Харків, 2024) — розділ «Трудові ресурси»
- Підготовка реферату: «Ринок праці фізичних терапевтів в Україні: попит, пропозиція, рівень оплати»
- Аналіз нормативних документів МОЗ щодо штатних нормативів реабілітаційних закладів

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати кадровий склад реабілітаційного закладу, розраховувати потребу в персоналі та аналізувати показники продуктивності праці.

Оплата праці та мотивація персоналу галузі

Лекційний матеріал (2 год.)

Поняття заробітної плати та її функції. Форми оплати праці: погодинна, відрядна, преміальна. Тарифна система в бюджетній сфері: ЄТС, Постанова КМУ. Оплата праці у приватному секторі: ринкові механізми, надбавки, бонуси. Мотивація персоналу: матеріальна та нематеріальна. Плинність кадрів у галузі та методи її зниження. Соціальний пакет для фахівців реабілітаційної сфери.

Практика (2 год.) та СРС (7 год.)

Практика: Розрахунок фонду оплати праці реабілітаційного відділення; порівняльна характеристика систем оплати праці в державних та приватних реабілітаційних закладах; дискусія «Як підвищити мотивацію фізичного терапевта?».

СРС: Опрацювання: Єршова О. О., Гончаренко І. М. «Сучасні моделі управління розвитком бізнесу в умовах воєнного стану» (2022) — розділ «Управління персоналом»; підготовка аналітичної записки «Мотивація персоналу в реабілітаційній галузі: світовий досвід та українські реалії»; складання порівняльної таблиці «Оплата праці фізичного терапевта в Україні та за кордоном».

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати системи оплати праці в галузі, розраховувати фонд оплати праці та пропонувати інструменти мотивації персоналу.

Маркетинг у сфері фізкультури і спорту

Дослідження ринку

Аналіз потреб споживачів реабілітаційних послуг. Сегментація ринку. SWOT-аналіз конкурентного середовища.

Маркетинг-мікс (4P)

Product — послуга, Place — місце надання, Price — ціна, Promotion — просування. Специфіка застосування в реабілітаційній сфері.

Просування та лояльність

Реклама, PR, соціальні мережі, відгуки пацієнтів. Формування лояльності клієнтів реабілітаційного закладу.

Лекційний матеріал (2 год.)

Поняття маркетингу та його особливості у сфері фізкультури і спорту. Специфіка маркетингу реабілітаційних послуг. Маркетингові дослідження: методи, інструменти, аналіз результатів. Сегментація та позиціонування. Брендинг спортивного/реабілітаційного закладу. Цінова стратегія. Канали просування послуг.

Практика (2 год.) та СРС (7 год.)

Практика: Розробка маркетингової стратегії для умовного реабілітаційного центру; SWOT-аналіз конкурентів; дискусія «Причини поразки Української революції: чи можна було перемогти?» → *(замінити на)* дискусія «Як залучити клієнтів до нового реабілітаційного кабінету?».

СРС: Опрацювання: Єршова О. О., Гончаренко І. М. (2022) — розділ «Маркетинг у сфері послуг»; підготовка аналітичної записки «Маркетингові інструменти просування послуг фізичного терапевта».

Цифровий маркетинг та інновації в галузі

Лекційний матеріал (2 год.)

Цифрова трансформація у сфері фізкультури і спорту. Digital-маркетинг реабілітаційних послуг: соціальні мережі (Instagram, Facebook, TikTok), SEO, контент-маркетинг, e-mail маркетинг. Телереабілітація як нова форма надання послуг: економічні переваги та виклики. Онлайн-платформи для продажу фітнес та реабілітаційних послуг. CRM-системи в управлінні клієнтами реабілітаційного закладу.

Ключові питання

- Digital-канали просування реабілітаційних послуг
- Економіка телереабілітації
- Інновації та технологічні зміни в галузі
- CRM-системи для управління потоком пацієнтів
- Захист персональних даних пацієнтів у цифровому середовищі

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз присутності реабілітаційних закладів у соціальних мережах: оцінка ефективності контенту, залученості аудиторії.

Завдання 2. Кейс: «Впровадження телереабілітації — розрахунок економічної ефективності порівняно з офлайн-форматом».

Завдання 3. Підготовка мікропроекту: контент-план для Instagram-сторінки реабілітаційного кабінету на 1 місяць.

Самостійна робота (7 год.)

- Опрацювання: Ершова О. О., Гончаренко І. М. (2022) — розділ «Цифрова трансформація бізнесу»
- Підготовка аналітичної записки «Телереабілітація в Україні: ринок, можливості, правове регулювання»
- Складання таблиці «Порівняння digital-інструментів для просування реабілітаційних послуг»

Очікуваний результат: студент вміє розробляти digital-стратегію просування реабілітаційних послуг та оцінювати економічну ефективність інноваційних форм роботи.

Державне регулювання, стратегічний розвиток та підприємницька діяльність у галузі

Тема 4.1

Державна політика та нормативно-правове регулювання у сфері фізичної культури, спорту та реабілітації.

Тема 4.2

Стратегічний менеджмент підприємств фізкультурно-спортивної сфери: стратегії розвитку, конкурентні переваги.

Тема 4.3

Підприємницька діяльність у реабілітаційній сфері: відкриття власної практики, ризики та можливості.

Тема 4.4

Міжнародний досвід організації підприємств фізкультури, спорту та реабілітації. Євроінтеграція галузі.

Державна політика та регулювання галузі

Лекційний матеріал (2 год.)

Державна політика у сфері фізичної культури і спорту: цілі, принципи, інструменти. Законодавча база: Закони України «Про фізичну культуру і спорт», «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я» тощо. Державне управління галуззю: Мінмолоді та спорту, МОЗ, Національний олімпійський комітет. Фінансування спорту та реабілітації з бюджету. Ліцензування та акредитація закладів.

Ключові питання

- Законодавча база сфери фізичної культури і спорту
- Система органів державного управління галуззю
- Бюджетне фінансування та розподіл коштів
- Ліцензування реабілітаційних закладів

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз Закону України «Про фізичну культуру і спорт» та Закону «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я»: виявлення ключових норм, що регулюють підприємницьку діяльність у галузі.

Завдання 2. Дискусія: «Державне регулювання реабілітаційних послуг: надмірна бюрократизація чи необхідний захист пацієнтів?»

Завдання 3. Складання схеми «Система державного регулювання фізкультурно-спортивної галузі в Україні».

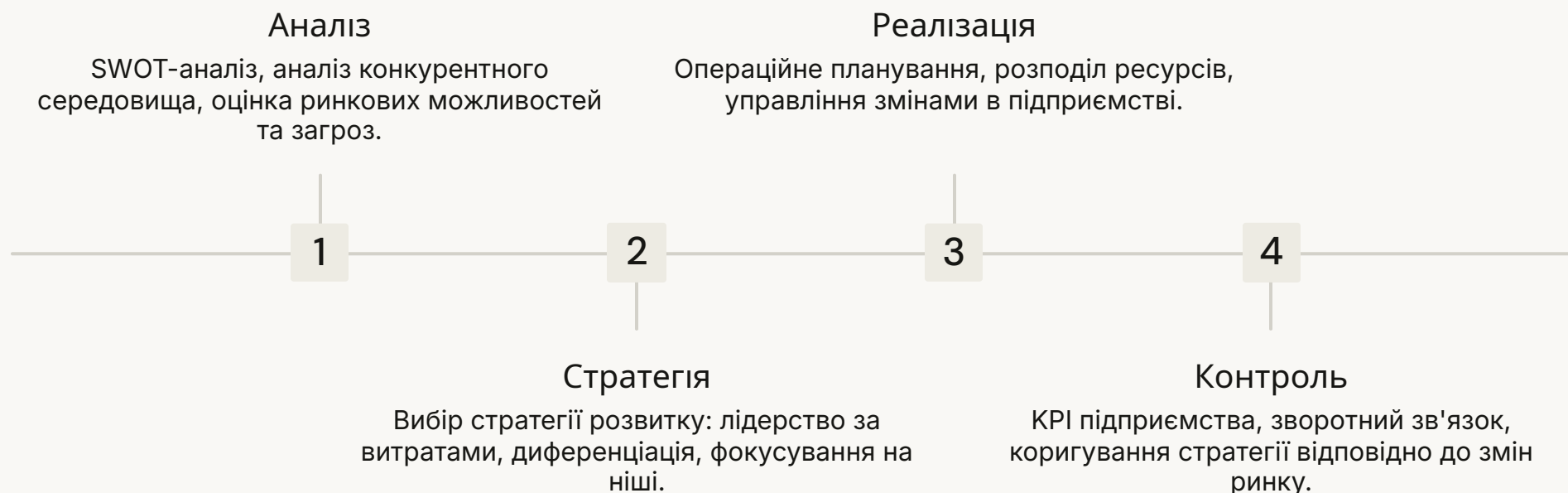
Самостійна робота (7 год.)

- Опрацювання Закону України «Про фізичну культуру і спорт» та Закону «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я» (zakon.rada.gov.ua)
- Підготовка реферату «Державна підтримка реабілітаційної галузі в умовах воєнного стану»
- Аналіз видатків Державного бюджету України на фізичну культуру та спорт за останні роки за статистичними даними

Очікуваний результат: студент вміє орієнтуватись у нормативно-правовій базі галузі, аналізувати державну політику та оцінювати вплив регулювання на підприємницьку діяльність.

Стратегічний менеджмент підприємств галузі

Лекційний матеріал (2 год.)

Поняття стратегічного менеджменту. Місія, бачення та стратегічні цілі підприємства фізкультурно-спортивної сфери. Стратегічний аналіз: SWOT, PEST, аналіз конкурентів. Базові стратегії конкуренції. Стратегії зростання: проникнення на ринок, розвиток послуг, диверсифікація. Управління якістю реабілітаційних послуг. Ключові показники ефективності (KPI).

Практика (2 год.) та СРС (7 год.)

Практика: Проведення SWOT-аналізу для умовного реабілітаційного центру; вибір стратегії розвитку та обґрунтування; кейс «Конкурентні переваги успішних реабілітаційних центрів України».

СРС: Опрацювання: Єршова О. О., Гончаренко І. М. «Сучасні моделі управління розвитком бізнесу в умовах воєнного стану» (2022); підготовка аналітичної записки «Стратегії розвитку приватних реабілітаційних клінік в умовах воєнного часу»; аналіз успішних кейсів реабілітаційного бізнесу в Україні.

Підприємницька діяльність у реабілітаційній сфері

Лекційний матеріал (2 год.)

Підприємництво як форма економічної діяльності: сутність, ознаки, функції. Відкриття власної практики фізичного терапевта: покрокова процедура. Реєстрація ФОП, ліцензування, матеріально-технічне забезпечення. Управління власним бізнесом: облік доходів і витрат, податкова звітність для малого бізнесу. Ризики підприємницької діяльності в галузі та способи їх мінімізації.

Ключові питання

- Покрокова процедура відкриття кабінету фізичного терапевта
- Реєстрація ФОП та вибір системи оподаткування
- Ліцензування та санітарні вимоги до закладу
- Фінансовий облік для малого бізнесу в галузі
- Управління ризиками підприємницької діяльності

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Симуляція: покрокове відкриття приватного кабінету фізичного терапевта — аналіз документів, витрат, строків реєстрації.

Завдання 2. Дискусія: «Власний кабінет чи робота в найм: економічні переваги та ризики для фізичного терапевта».

Завдання 3. Підготовка та презентація міні-проекту: «Бізнес-план відкриття кабінету фізичної терапії».

Самостійна робота (7 год.)

- Опрацювання: Єршова О. О., Гончаренко І. М. «Сучасні моделі управління розвитком бізнесу в умовах воєнного стану» (2022) — розділ «Малий бізнес»
- Підготовка аналітичної записки «Спрощена система оподаткування для ФОП у сфері реабілітації: переваги та обмеження»
- Аналіз вимог МОЗ до приміщень та обладнання реабілітаційних закладів

Очікуваний результат: студент вміє описати процедуру відкриття власної практики, скласти базовий бізнес-план та оцінити ризики підприємницької діяльності у сфері реабілітації.

Міжнародний досвід та євроінтеграція галузі

Лекційний матеріал (2 год.)

Організація фізкультурно-спортивних підприємств у країнах ЄС: порівняльний аналіз. Міжнародні стандарти якості реабілітаційних послуг (ISO, WCPT). Євроінтеграційні процеси в галузі фізичної культури, спорту та реабілітації. Міжнародне фінансування реабілітаційних проектів в Україні. Перспективи розвитку галузі в контексті повоєнного відновлення. Програми ЄС у сфері реабілітації ветеранів та постраждалих.

Ключові питання

- Міжнародні стандарти організації реабілітаційних послуг
- Досвід ЄС у фінансуванні фізкультурно-спортивної галузі
- Євроінтеграція галузі: виклики та можливості
- Реабілітація ветеранів: міжнародний досвід та Україна
- Повоєнне відновлення реабілітаційної інфраструктури

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Порівняльний аналіз організації реабілітаційних послуг у вибраних країнах ЄС та Україні: ключові відмінності, кращі практики.

Завдання 2. Дискусія: «Повоєнне відновлення реабілітаційної інфраструктури України — пріоритети та джерела фінансування».

Завдання 3. Підготовка та презентація міні-проекту: «Застосування міжнародного досвіду реабілітаційного бізнесу в умовах України».

Самостійна робота (7 год.)

- Опрацювання: Єршова О. О., Гончаренко І. М. (2022) — розділ «Міжнародні стандарти ведення бізнесу»
- Підготовка аналітичної записки «Євроінтеграція реабілітаційної галузі: що зміниться для фізичного терапевта?»
- Аналіз міжнародно-правових аспектів діяльності реабілітаційних закладів

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати міжнародний досвід організації реабілітаційного бізнесу, оцінювати євроінтеграційні процеси та перспективи розвитку галузі.

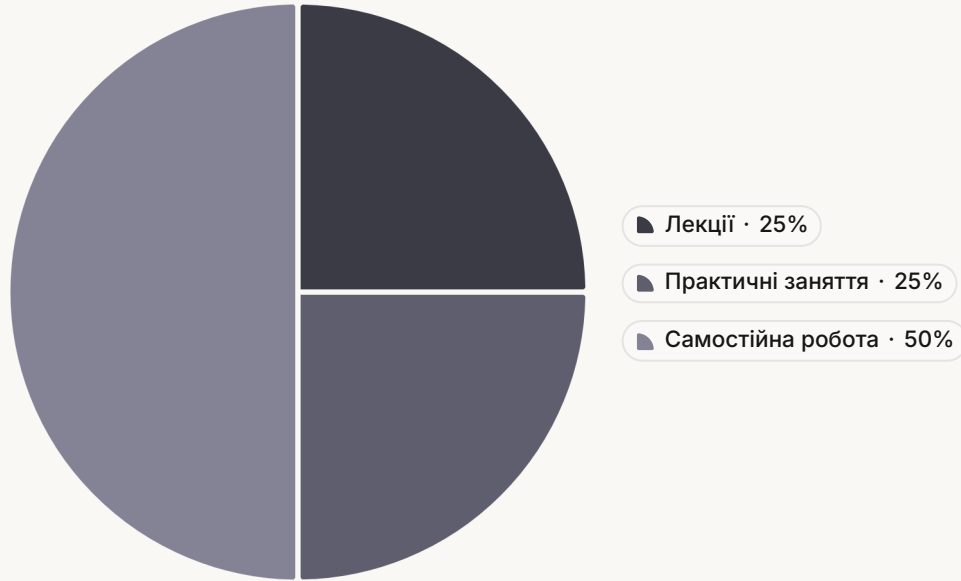
Розподіл навчального часу — 120 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	СРС (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 — Галузь та суб'єкти господарювання	2	2	7
	Тема 1.2 — Організаційно-правові форми	2	2	7
	Тема 1.3 — Ресурсне забезпечення	2	2	7
	Тема 1.4 — Ринок послуг та ціноутворення	2	2	7
Модуль 2	Тема 2.1 — Витрати та собівартість	2	2	7
	Тема 2.2 — Доходи, прибуток, рентабельність	2	2	7
	Тема 2.3 — Фінансування підприємств	2	2	7
	Тема 2.4 — Бізнес-планування та інвестиції	2	2	7
Модуль 3	Тема 3.1 — Персонал підприємства	2	2	7
	Тема 3.2 — Оплата праці та мотивація	2	2	7
	Тема 3.3 — Маркетинг у сфері фізкультури і спорту	2	2	7
	Тема 3.4 — Цифровий маркетинг та інновації	2	2	7
Модуль 4	Тема 4.1 — Державна політика та регулювання	2	4	7
	Тема 4.2 — Стратегічний менеджмент	2	2	7
	Тема 4.3 — Підприємницька діяльність	2	2	7
	Тема 4.4 — Міжнародний досвід та євроінтеграція	2	2	7
Разом	16 тем	30	30	60

Загальний обсяг: 120 годин = 4 кредити ЄКТС. Розподіл є орієнтовним і може коригуватися відповідно до специфіки навчального процесу.

Структура навчального часу

Коментар до розподілу

Загальний обсяг — **120 годин (4 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

Лекції — 30 год. (25%)

Системне подання ключового теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, таблиць і прикладів із вітчизняної та міжнародної практики фізкультурно-спортивного підприємництва.

Практичні — 30 год. (25%)

Відпрацювання навичок економічних розрахунків, аналіз кейсів, розгляд ситуацій, дискусії та захист бізнес-проектів. Рівна частка з лекціями підкреслює практичну спрямованість курсу.

Самостійна робота — 60 год. (50%)

Поглиблене вивчення, підготовка завдань, робота з нормативно-правовою базою та науковою літературою. Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни**.

Самостійна робота студентів — Детальний опис

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками з економіки підприємств та галузевими посібниками (Непран, Єршова, Гончаренко та ін.), нормативно-правовими актами, науковими статтями у фахових виданнях. Студент конспектує ключові положення, виділяє головні поняття та порівнює підходи різних авторів.

Індивідуальні завдання

Виконання аналітичних завдань (порівняльний аналіз підприємств, економічні розрахунки, аналіз показників); творчих завдань — бізнес-плани, аналітичні записки, міні-дослідження з питань економіки фізкультурно-спортивної та реабілітаційної сфери.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів: Мінмолоді та спорту (sport.gov.ua), МОЗ (moz.gov.ua), Верховної Ради (zakon.rada.gov.ua), Держстату (ukrstat.gov.ua). Аналіз наукових статей, пошук актуальної інформації для навчальних завдань.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять (опрацювання нормативних документів, повторення теорії); підготовка до тестувань (ключові терміни, формули, показники); підготовка до контрольних робіт за кожним модулем (систематизація знань, типові завдання).

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: аналітичні та тестові вправи за темами змістовного модуля.

Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру.

Проводиться після кожної теми у формі тестування (10–15 питань) або усного опитування.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне ситуаційне завдання або бізнес-кейс, які охоплюють теми змістовних модулів (теоретичні питання, економічні розрахунки, аналіз господарської діяльності). Оцінюються повнота відповіді, аргументованість та обґрунтованість висновків.

Проводиться після завершення кожного змістовного модуля.

3

Підсумковий контроль

Іспит відповідно до навчального плану. Форма проведення — тестування та письмові відповіді на питання.

Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали: **100-бальна система** з переведенням у національну шкалу та ЄКТС (A, B, C, D, E, FX, F).

Методи викладання

Викладання дисципліни «Економіка підприємств сфери фізкультури і спорту» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної бази, а й практичних навичок економічного аналізу та підприємницького мислення, необхідних для майбутньої професійної діяльності фізичного терапевта та ерготерапевта.

Лекції

Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, таблиць, графіків і прикладів із вітчизняної та міжнародної практики; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.

Робота з документами

Опрацювання нормативно-правових актів, фінансових звітів підприємств, галузевої статистики; формування навичок критичного аналізу та оцінки економічних показників.

Кейс-стаді

Аналіз реальних економічних ситуацій у фізкультурно-спортивній та реабілітаційній галузі; студенти виявляють проблему, пропонують рішення та обґрунтовують висновки.

Дискусії

Обговорення дискусійних питань економіки галузі; розвиток критичного мислення, аргументації та формування обґрунтованої власної позиції.

Самостійне дослідження

Підготовка бізнес-планів, аналітичних записок і презентацій; розвиток навичок самостійного пошуку, обробки та систематизації економічної інформації.

Економічні розрахунки

Практичні розрахунки собівартості, рентабельності, точки беззбитковості; формування навичок фінансового планування та прийняття обґрунтованих економічних рішень.

Усі методи спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітньо-професійними програмами «Фізична терапія, ерготерапія» та «Фізична реабілітація».

Рекомендована література — Підручники та посібники (2022–2024 рр.)

1. Непран А. В., Шевченко І. Ю. (ред.)

Економіка підприємства : підручник : у 3-х т. — Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2024. — Т. 1. — 537 с.; Т. 2, Т. 3. *Рекомендується для всіх модулів.*

2. Єршова О. О., Гончаренко І. М.

Сучасні моделі управління розвитком бізнесу в умовах воєнного стану. — Журнал стратегічних економічних досліджень. — 2022. — № 2(7). — С. 75–84. *Рекомендується для модулів 2–4.*

3. Мічуда Ю. П.

Функціонування та розвиток сфери фізичної культури і спорту в умовах ринку : монографія. — (Перевидання з актуальними доповненнями). *Базовий підручник з галузевої економіки.*

4. Імас Є. В., Мічуда Ю. П.

Економічні проблеми розвитку сфери фізичної культури і спорту в перехідних суспільних системах // Економіка і держава. *Рекомендується для тем 1.1–1.2.*

5. Навчальний посібник з фізичної терапії та ерготерапії

Михайловська Н. С., Фуштей І. М., Мануйлов С. М. Фізична терапія, ерготерапія в клініці внутрішніх хвороб : навч. посіб. — Запоріжжя : ЗДМФУ, 2023. *Рекомендується для розуміння специфіки реабілітаційних послуг.*

6. Журнал «Спортивна медицина та фізична реабілітація»

Фахове видання з питань організації та економіки реабілітаційної діяльності в Україні. uni-sport.edu.ua *Рекомендується для всіх модулів.*

7. Закон України «Про фізичну культуру і спорт»

Із змінами та доповненнями. zakon.rada.gov.ua — нормативна база державного регулювання галузі. *Рекомендується для теми 4.1.*

8. Закон України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я»

№ 1053-IX від 03.12.2020 р. з наступними змінами. zakon.rada.gov.ua — правова основа реабілітаційної діяльності. *Рекомендується для теми 4.1.*

Додаткова література та наукові статті

9. Мухін В. М.

Фізична реабілітація : підручник. — 3-тє вид., переробл. та доповн. — К. : Олімп. л-ра. *Рекомендується для розуміння специфіки реабілітаційних послуг (теми 1.1–1.4).*

11. Збірники наукових праць з проблем підприємництва у сфері спорту

Статті у виданнях: «Економіка і держава», «Вісник економічної науки України», «Проблеми фізичного виховання і спорту» за 2022–2024 рр. *Рекомендується для модулів 3–4.*

10. Наукові статті у фаховому виданні НУФВСУ

Публікації кафедри менеджменту і економіки спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України. uni-sport.edu.ua *Рекомендується для модулів 1–2.*

12. Державна служба статистики України

Статистичні дані щодо розвитку фізичної культури і спорту в Україні. ukrstat.gov.ua *Рекомендується для аналітичних завдань усіх модулів.*

Нормативно-правова база

→ Закон України «Про фізичну культуру і спорт»

Основний закон галузі. Визначає правові, організаційні та фінансові засади діяльності у сфері фізичної культури і спорту.

zakon.rada.gov.ua

→ Закон України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я» № 1053-IX від 03.12.2020

Визначає систему реабілітації, повноваження суб'єктів, ліцензування реабілітаційних закладів. zakon.rada.gov.ua

→ Господарський кодекс України

Регулює відносини у сфері господарської діяльності підприємств, у тому числі фізкультурно-спортивних та реабілітаційних організацій. zakon.rada.gov.ua

→ Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» № 222-VIII від 02.03.2015

Регулює порядок ліцензування медичної та реабілітаційної діяльності. zakon.rada.gov.ua

→ Податковий кодекс України — розділ XIV (спрощена система оподаткування)

Регулює оподаткування ФОП та малих підприємств у сфері послуг, у т. ч. реабілітаційних. zakon.rada.gov.ua

Офіційні ресурси та фахові видання

Міністерство молоді та спорту України

sport.gov.ua — офіційна інформація про розвиток фізичної культури і спорту, програми підтримки, фінансування галузі.

Міністерство охорони здоров'я України

moz.gov.ua — нормативна база у сфері реабілітації, ліцензування, кваліфікаційні вимоги до фахівців.

Верховна Рада України

zakon.rada.gov.ua — нормативно-правова база, законодавчі акти з питань підприємницької діяльності та галузевого регулювання.

НУФВСУ — Кафедра менеджменту і економіки спорту

uni-sport.edu.ua — наукові публікації, навчальні матеріали, дослідження з економіки спорту.

Державна служба статистики України

ukrstat.gov.ua — статистичні дані щодо розвитку фізичної культури, спорту та охорони здоров'я в Україні.

Журнал «Економіка і держава»

economy.in.ua — фахове видання, публікації з питань державного регулювання та економіки галузей, у т. ч. спорту та охорони здоров'я.

Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського

nbuv.gov.ua — електронні ресурси, наукові статті, монографії з економіки підприємств та галузевого менеджменту.

Міністерство освіти і науки України

mon.gov.ua — освітні стандарти, навчальні програми для спеціальностей «Фізична терапія, ерготерапія» та «Фізична реабілітація».

Зв'язок дисципліни з ОП «Фізична терапія, ерготерапія» та «Фізична реабілітація»

Чому економіка — для фізичних терапевтів?

Дисципліна «Економіка підприємств сфери фізкультури і спорту» є важливою складовою підготовки бакалаврів за ОП «Фізична терапія, ерготерапія» та «Фізична реабілітація». Сучасний фізичний терапевт — не лише клінічний фахівець, а й суб'єкт ринкових відносин: він взаємодіє з підприємствами галузі, може відкрити власну практику та приймає економічно обґрунтовані рішення.

У контексті повоєнного відновлення України, масштабного розвитку реабілітаційної інфраструктури та євроінтеграції, розуміння економічних механізмів галузі стає конкурентною перевагою кожного фахівця.

Практичне значення для майбутньої кар'єри

- Розуміння фінансових механізмів реабілітаційного закладу для ефективної роботи в команді
- Здатність відкрити та вести власну практику фізичного терапевта (ФОП)
- Знання ринку реабілітаційних послуг для позиціонування власних компетентностей
- Розуміння систем фінансування реабілітації (бюджет, страхування, грантові програми)
- Навички складання бізнес-плану та економічного обґрунтування проекту
- Орієнтування в нормативно-правовій базі для захисту власних прав як фахівця

Ключові компетентності курсу — Підсумок

Курс охоплює всі ключові аспекти економіки підприємств фізкультурно-спортивної та реабілітаційної сфери — від основ галузевої економіки до підприємницької діяльності та міжнародного досвіду — і формує у студентів цілісне розуміння економічних механізмів, необхідних для успішної кар'єри фізичного терапевта.

Бажаємо успіхів у вивченні дисципліни!

120

Годин

Загальний обсяг дисципліни

4

Кредити ЄКТС

Відповідно до стандарту

16

Тем

У 4 змістовних модулях

12

Джерел

Рекомендованої літератури 2022–2024 рр.

«Спорт — це бізнес, а реабілітація — це інвестиція в людський капітал.»

ОП Фізична терапія, ерготерапія · Фізична реабілітація · Бакалавр · 4 кредити ЄКТС